

چشم‌انداز ایران ۱۴۰۴ در اندیشه رهبری

(اهمیت، ضرورت و راهبردها)

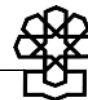
به نام خدا

فهرست مطالب

| | |
|---|---|
| چکیده | ۱ |
| مقدمه | ۱ |
| ۱. خطر بی توجهی به چشم انداز | ۲ |
| ۲. چشم انداز یعنی عزم ملی و برنامه ریزی | ۲ |
| ۳. دستور تهیه و تدوین سند چشم انداز | ۳ |
| ۴. تأمین اهداف چشم انداز در سایه عدالت | ۳ |
| ۵. ایجاد حس ناتوانی و یأس در دشمن از طریق چشم انداز | ۳ |
| ۶. اهمیت نقشه راه در چشم انداز | ۴ |
| ۷. ویژگی چشم انداز عادلانه | ۴ |
| ۸. عملی، منطقی و تحقق پذیر بودن چشم انداز | ۴ |
| ۹. آینده مطلوب در گرو چشم انداز | ۴ |

| | | |
|----|---|----|
| ۱۰ | منطق و محاسبه‌گری در چشم‌انداز..... | ۵ |
| ۱۱ | تنظیم چشم‌انداز بر پایه جرئت حاصل از پیشرفت‌های زیربنایی..... | ۵ |
| ۱۲ | حسابگری در تنظیم و ابلاغ چشم‌انداز..... | ۵ |
| ۱۳ | حرکت به سمت چشم‌انداز و نقش مهم جوانان در آن..... | ۶ |
| ۱۴ | تأمین و تضمین شرف، آبرو، مصونیت و امنیت در سایه چشم‌انداز..... | ۶ |
| ۱۵ | تحقق چشم‌انداز در گرو حرکت و تلاش همگانی..... | ۶ |
| ۱۶ | چشم‌انداز روشن..... | ۷ |
| ۱۷ | چشم‌انداز؛ جاده‌ای مستحکم به سمت آینده‌ای روشن..... | ۷ |
| ۱۸ | توجه به هدایت الهی، دینی و روحانی در وصول قطعی به اهداف چشم‌انداز..... | ۷ |
| ۱۹ | اهمیت توجه و دقت در چشم‌انداز..... | ۷ |
| ۲۰ | محوریت اسلام در چشم‌انداز..... | ۸ |
| ۲۱ | استفاده از ظرفیت‌های موجود برای رفع موانع تحقق چشم‌انداز..... | ۸ |
| ۲۲ | یافتن راه وصول به آینده مطلوب از طریق چشم‌انداز..... | ۸ |
| ۲۳ | وظیفه مسئولان و مردم در رسیدن به چشم‌انداز (ممکن و در دسترس)..... | ۹ |
| ۲۴ | دست‌یافتنی بودن اهداف چشم‌انداز..... | ۹ |
| ۲۵ | برنامه‌ریزی و تلاش خستگی‌ناپذیر؛ لازمه تحقق چشم‌انداز..... | ۹ |
| ۲۶ | امکان بالای تحقق چشم‌انداز در زمان مقرر..... | ۱۰ |
| ۲۷ | کارشناسی و حسابگری در تدوین چشم‌انداز..... | ۱۰ |
| ۲۸ | اهمیت برنامه‌ریزی و نقشه راه در تحقق چشم‌انداز..... | ۱۰ |
| ۲۹ | جلوگیری از ایجاد التهاب و اغتشاش در سیاست‌های کلی (مندرج در چشم‌انداز)..... | ۱۱ |
| ۳۰ | مشاهده پیشرفت در سایه برنامه‌ریزی چشم‌انداز محور..... | ۱۱ |
| ۳۱ | علم‌محوری در تدوین و اجرای چشم‌انداز..... | ۱۱ |
| ۳۲ | نقش دانشگاهیان در اجرا و ارزیابی چشم‌انداز..... | ۱۲ |
| ۳۳ | محوریت اسلام انقلابی و ایران اسلامی در چشم‌انداز..... | ۱۲ |
| ۳۴ | شکست مقابله آمریکایی‌ها با ایران چشم‌انداز محور..... | ۱۲ |
| ۳۵ | مسئولیت عظیم قوای سه‌گانه در قبال چشم‌انداز..... | ۱۳ |
| ۳۶ | اهمیت سال‌های اول در چشم‌انداز..... | ۱۳ |
| ۳۷ | توانایی کشور در تدوین سند چشم‌انداز..... | ۱۳ |
| ۳۸ | نقش ریاست‌جمهوری در تحقق چشم‌انداز..... | ۱۴ |
| ۳۹ | برنامه‌های پنج‌ساله توسعه و چشم‌انداز..... | ۱۴ |
| ۴۰ | نقش انگیزش دینی و ایمان در تحقق چشم‌انداز..... | ۱۴ |
| ۴۱ | نقش اسلام، ایمان و وحدت کلمه در تحقق چشم‌انداز..... | ۱۴ |
| ۴۲ | دستیابی به اهداف چشم‌انداز با توکل بر خدا و تکیه بر مردم..... | ۱۵ |

۴۳. تجلی اهداف انقلاب اسلامی در سند چشم‌انداز..... ۱۵
۴۴. ملاحظه و محاسبه همه‌جانبه در تدوین سند چشم‌انداز..... ۱۵
۴۵. احساس افتخار در افق چشم‌انداز ۱۶
۴۶. اهمیت انگیزه و انسجام در چشم‌انداز ۱۶
۴۷. ضرورت حرکت در چارچوب سند چشم‌انداز..... ۱۶
۴۸. توجه به چشم‌انداز در تمام برنامه‌ریزی‌ها..... ۱۶
۴۹. سند چشم‌انداز؛ برنامه بلندمدت کلی عام ۱۷
۵۰. ضرورت همسویی و هم‌راستایی برنامه‌های میان‌مدت و کوتاه‌مدت با سند چشم‌انداز..... ۱۷
۵۱. توجه دستورالعمل‌گونه به سند چشم‌انداز..... ۱۷
۵۲. اهمیت نقشه جامع علمی در تحقق چشم‌انداز..... ۱۸
۵۳. لزوم توجه مسئولان به الزامات اجرایی تحقق چشم‌انداز..... ۱۸
۵۴. توجه به الزامات تحقق چشم‌انداز در محیط پویا و رقابتی..... ۱۸
۵۵. احیای تمدن اسلامی در سایه تحقق چشم‌انداز..... ۱۹
۵۶. چشم‌انداز؛ سند واقعی و نقشه راه حقیقی..... ۱۹
۵۷. اهمیت نظارت و ارزیابی در چشم‌انداز..... ۱۹
۵۸. فقدان نگرش غربی در چشم‌انداز ۲۰
۵۹. سند چشم‌انداز؛ سندی بسیار معتبر و مهم..... ۲۰
۶۰. سند چشم‌انداز؛ مهمترین سند بالادستی پس از قانون اساسی..... ۲۰
۶۱. تأثیر سنجش دقیق میزان پیشرفت در اهداف چشم‌انداز ۲۰
۶۲. زمانبندی برنامه‌ها برای حصول به اهداف چشم‌انداز..... ۲۱
۶۳. نقاط امید و قوت سند چشم‌انداز..... ۲۱
۶۴. سند چشم‌انداز، یکی از امکانات باارزش نظام..... ۲۱
۶۵. اهمیت بالای اهداف سند چشم‌انداز..... ۲۱
۶۶. توجه به اصل همت مضاعف و کار مضاعف برای تحقق چشم‌انداز..... ۲۲
۶۷. ضرورت نگاه متفکران به چشم‌انداز..... ۲۲
۶۸. ضرورت توجه کامل به سند چشم‌انداز..... ۲۲
۶۹. بررسی میزان تحقق اهداف چشم‌انداز متناسب با دوره‌های مختلف زمانی ۲۲
۷۰. ضرورت پایش و ارزیابی مستمر میزان تحقق چشم‌انداز..... ۲۳



چشم‌انداز ایران ۱۴۰۴ در اندیشه رهبری (اهمیت، ضرورت و راهبردها)

چکیده

چشم‌انداز تصویری مطلوب و دست‌یافتنی در افق معین و مبتنی بر نیازها، آرمان‌ها، نیات، ارزش‌ها و شرایط محیطی پویای هر کشور است. سند چشم‌انداز بیست‌ساله جمهوری اسلامی ایران که با درایت و دوراندیشی هوشمندانه مقام معظم رهبری و دستور ایشان توسط مجمع تشخیص مصلحت نظام تهیه و تدوین شد، دورنمای روشن انقلاب اسلامی، نظام جمهوری اسلامی و کشور را در افق ۱۴۰۴ به تصویر می‌کشد. با گذشت هفت سال از زمان ابلاغ این سند و پنج سال از آغاز اجرای آن، تأملی هرچند کوتاه در اندیشه ناب رهبر معظم انقلاب اسلامی در این زمینه ضروری و راهگشا می‌نماید.

مقدمه

از زمان ابلاغ سند چشم‌انداز بیست‌ساله جمهوری اسلامی ایران در تاریخ ۱۳۸۲/۸/۱۳ هفت سال و از اجرای آن پنج سال می‌گذرد. سندی که به‌موجب آن «ایران [در افق چشم‌انداز] کشوری است توسعه‌یافته با جایگاه اول اقتصادی، علمی و فناوری در سطح منطقه با هویت اسلامی و انقلابی، الهام‌بخش در جهان اسلام و با تعامل سازنده و مؤثر در روابط بین‌الملل».

چشم‌انداز تصویری مطلوب و قابل دستیابی در افق معین مبتنی بر نیازها، آرمان‌ها، نیات، ارزش‌ها و شرایط پویای محیطی هر کشور و یا سازمانی است که در مراحل طراحی آن از رویکرد، تفکر، نگاه و برنامه‌ریزی رو به جلو استفاده می‌شود.

چشم‌انداز ملی نیز عبارت است از تصویر مطلوب و آرمان دست‌یافتنی که منظر و دورنمایی در افق بلندمدت فراروی مدیریت جامعه قرار می‌دهد و از ویژگی‌هایی چون جامع‌نگری، آینده‌نگری، ارزش‌گرایی و واقع‌گرایی برخوردار است. چشم‌انداز ملی با هدف دستیابی به منافع ملی و اجرای قانون اساسی، به‌دنبال ایجاد انگیزه در میان آحاد ملت اعم از پیر و جوان، شهری و روستایی و اقشار و گروه‌های مختلف جامعه است و ایجاد فرهنگ سازگار و مثبت‌اندیش با حفظ وحدت اجتماعی و یکپارچگی ملی از پیامدهای آن محسوب می‌شود.

چشم‌انداز با در نظر گرفتن امکان تحقق در یک دوره بلندمدت و با توجه به شناخت محیط ملی



درونی) و بررسی نقاط قوت و ضعف تعیین می‌شود، همچنین نگاهی دقیق به رخدادهای جهانی و روند تحولات محیط بین‌المللی (بیرونی) دارد تا فرصت‌ها و تهدیدات احتمالی را بشناسد و نحوه تعامل محیط بیرونی و درونی را روشن سازد و با توجه به سه عامل کلیدی تعیین‌کننده که شامل «نیات استراتژیک»، «قابلیت‌ها و شایستگی‌های اصلی یک ملت» و «آرمان‌ها، آرزوها و منافع جامعه و سرزمین در سطح ملی» است طراحی می‌شود.

مقام معظم رهبری با درک صحیح، عمیق و هوشمندانه از نقاط ضعف و قوت داخلی و تهدیدها و فرصت‌های محیط منطقه‌ای و بین‌المللی و نیز آینده روشن فرا راه انقلاب اسلامی، نظام جمهوری اسلامی، کشور و مردم، در سال ۱۳۸۱ از مجمع تشخیص مصلحت نظام خواستند تا سند چشم‌انداز بیست‌ساله جمهوری اسلامی ایران را تهیه و تدوین نماید. این تلاش‌ها در سال ۱۳۸۲ به ثمر نشست و سند نهایی چشم‌انداز ۱۴۰۴ جمهوری اسلامی ایران در آبان‌ماه ۱۳۸۲ ابلاغ شد و از سال ۱۳۸۴ به مرحله اجرا درآمد.

متن حاضر می‌کوشد با نگاهی به ضرورت، اهمیت و ثمرات سند چشم‌انداز بیست‌ساله از نگاه مقام معظم رهبری، راهبردهایی را برای تحقق آن از منظر ایشان ارائه نماید.

۱. خطر بی‌توجهی به چشم‌انداز

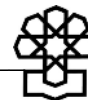
بزرگ‌ترین خطر این نیست که ما از رفتن باز بمانیم، یا خسته شویم؛ بزرگ‌ترین خطر این است که چشم‌انداز ترسیم شده و هدف‌های تعریف شده را گم کنیم و نبینیم. نگذارید غبارها و ابرها جلوی این هدف‌ها و آرمان‌ها را بگیرد.^۱

۲. چشم‌انداز یعنی عزم ملی و برنامه‌ریزی

این همه جوان وارد بازار کار می‌شوند - کار علمی، کار صنعتی، کار کشاورزی، کار خدماتی، تولید و ابتکار - و یک کشور از همه جهت کامل را به‌وجود می‌آورند. این نتیجه آن برنامه‌ریزی خواهد بود. اگر این عزم ملی به‌وجود آید و این برنامه‌ریزی صورت گیرد، چشم‌انداز این است. جوانی هم که آن روز تازه وارد محوطه درس و بحث می‌شود، آن چشم‌انداز را می‌بیند؛ با شوق و رغبت درس می‌خواند و رتبه علم را در کشور بالا می‌برد.^۲

۱. بیانات در مراسم بیعت جهادگران جهاد سازندگی سراسر کشور، ۱۳۶۸/۰۲/۲۰.

۲. بیانات در دیدار جوانان و فرهنگیان در مصالای رشت، ۱۳۸۰/۰۲/۱۲.



۳. دستور تهیه و تدوین سند چشم‌انداز

سیاست‌ها و برنامه باید به چشم‌اندازی متوجه باشد ... و این نکته مهمی است. ما در اواخر سال ۱۳۸۱ به مجمع تشخیص مصلحت گفتیم که چشم‌انداز ده‌ساله را - که شامل دو برنامه پنج‌ساله خواهد شد - پیشنهاد کنند تا براساس چشم‌اندازی که تصویر خواهد شد، سیاست‌های کلی را تنظیم کنیم. این چشم‌انداز، نگاه و توقع ما را از کشور در ۱۰ سال آینده مشخص خواهد کرد؛ البته نه به‌طور دقیق - چون محاسبات و پیشامدها [را] کم و زیاد خواهد کرد - اما به‌طور تقریبی مشخص می‌کند که در ده سال آینده باید در کجا قرار داشته و در چه وضعی باشیم؛ یعنی یک نگاه میان‌مدت.^۱

۴. تأمین اهداف چشم‌انداز در سایه عدالت

در عرصه اجتماعی، توسعه باید با مردم گره بخورد؛ مردم باید محور توسعه باشند. عدالت حتماً یکی از شاخص‌های اصلی است. برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری‌ای که عدالت و توزیع عادلانه ثروت را در جامعه ندیده بگیرد، نمی‌تواند چشم‌انداز مورد نظر ما را تأمین کند و برنامه مطلوب ما نیست توجه کنید حتماً عنصر عدالت اجتماعی و اقتصادی و توزیع عادلانه ثروت رعایت شود. نمی‌گوییم همه درآمد برابر داشته باشند - اینکه مورد بحث نیست - اما نمی‌توانیم از عنصر عدالت که یکی از اساسی‌ترین عناصر در نظام جمهوری اسلامی است، صرف‌نظر کنیم؛ باید حتماً رعایت شود.^۲

۵. ایجاد حس ناتوانی و یأس در دشمن از طریق چشم‌انداز

نه فقط برای برنامه‌های چهارم و پنجم، بلکه در چشم‌اندازهای کلی برای هر تحرک سیاسی و اقتصادی در کشور، این نقطه حتماً مورد نظر باشد. باید به جایی برسیم که دشمن احساس کند نمی‌تواند؛ باید مأیوس شود. آن‌گاه دشمنی‌ها به پایان خواهد رسید و یا کم خواهد شد. تا وقتی دشمن امیدوار باشد که می‌تواند نظام اسلامی را ریشه‌کن کند، تلاش خواهد کرد و ضربه وارد خواهد آورد. همه همت ما باید این باشد که آن‌چنان ساخت را مستحکم کنیم که دشمن احساس کند هر تیغی وارد بیاورد، تیغش کند و به ضرر خودش تمام خواهد شد و هر گلوله‌ای بزند، به طرف خودش کمانه خواهد کرد.^۳

۱. بیانات در دیدار مسئولان و کارگزاران نظام، ۱۳۸۲/۰۵/۱۵.

۲. همان.

۳. همان.



۶. اهمیت نقشه راه در چشم‌انداز

بخش عمده کار را برنامه چهارم خواهد کرد. چیزهایی هم در کنار برنامه چهارم وجود دارد. البته خود برنامه مهم است - چون هدف مهم است - چشم‌انداز مهم است؛ اما راه هم مهم است. این طور نیست که ما بگوییم از هر راهی توانستیم، به این هدف برسیم؛ نه، راه را هم باید انتخاب کرد. بعضی از راه‌ها هست که اگر از آنها برویم - به تعبیر یکی از دوستان - آنجا پست و قرنطینه گذاشته‌اند و تا خلع سلاح‌مان نکنند، دست برنمی‌دارند. ما نباید حاضر به خلع سلاح شویم. از راهی برویم که مستلزم خلع سلاح ما از سلاح‌های حقیقی‌مان نباشد. راه را درست انتخاب کنیم.^۱

۷. ویژگی چشم‌انداز عادلانه

البته عدالت چیزی است که آسان بر زبان جاری می‌شود؛ اما آسان به دست نمی‌آید. برنامه‌ریزی‌های بلندمدت لازم دارد. باید این برنامه‌ریزی‌ها را بکنیم و چشم‌انداز خود را چشم‌انداز عادلانه قرار دهیم؛ چیزی باشد که ما را به عدالت نزدیک کند. این وظیفه ماست و امروز درس امیرالمؤمنین [ع] برای ما بیش از همیشه همین نکته است.^۲

۸. عملی، منطقی و تحقق‌پذیر بودن چشم‌انداز

چشم‌انداز بیست‌ساله جمهوری اسلامی برای مشخص کردن خط سیاستگذاری‌ها و برنامه‌ریزی‌هاست، که تهیه و ابلاغ شد. آنچه مردم عزیز ما خوب است مطلع باشند و بدانند، این است که چشم‌انداز بیست‌ساله ابلاغ شده به مسئولان سیاستگذاری و برنامه‌ریزی، یک امر عملی و منطقی و قابل تحقق است.^۳

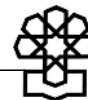
۹. آینده مطلوب در گرو چشم‌انداز

نباید تصور شود کلماتی که در چشم‌انداز بیست‌ساله پشت سر هم نوشته می‌شود، صرفاً یک آرزوست و بدون محاسبه عملی است. به فضل پروردگار، ملت ایران و کشور عزیز ما می‌تواند در طول ۲۰ سال به این آینده برسد. این یک آینده مطلوب و یک گام بلند در راه رسیدن به آرمان‌های والای اسلامی است که در آن، پیشرفت مادی، پیشرفت اقتصادی، پیشرفت فرهنگی، تعالی معنوی و

۱. همان.

۲. بیانات در خطبه‌های نماز جمعه تهران، ۱۳۸۲/۰۸/۲۳.

۳. همان.



۱۰. منطق و محاسبه‌گری در چشم‌انداز

امروز نظام جمهوری اسلامی در سایه کار و تلاشی که در سال‌های گذشته شده است، به‌عنوان یک چشم‌انداز روشن برای آینده، می‌تواند این را مشخص و ترسیم کند. خود این یک پیشرفت است که جمهوری اسلامی بتواند با توجه به واقعیات کشور و واقعیات جهانی، آینده بیست‌ساله را به شکل منطقی و محاسبه شده ترسیم کند. به فضل پروردگار این آینده محقق خواهد شد. تصمیم داریم با همکاری مسئولان دلسوز، این آینده تحقق پیدا کند و ان‌شاءالله تحقق پیدا خواهد کرد.^۲

۱۱. تنظیم چشم‌انداز بر پایه جرئت حاصل از پیشرفت‌های زیربنایی

آنچه این جرئت را به مسئولان کشور داد تا بتوانند چشم‌انداز بیست‌ساله‌ای را تنظیم و این آینده را ترسیم کنند، این بود که بحمدالله زیربناهای پیشرفت کشور آماده شده است. تلاش‌هایی که دولت‌ها به‌خصوص در ۱۰، ۱۲ سال اخیر کردند، توانسته است کشور را در وضعیتی قرار دهد که بتواند روی این زیرساخت‌ها یک بنای مطلوب را به‌وجود آورد. منظور از کارهای زیربنایی فقط چیزهایی نیست که به چشم می‌آید - مثل سد و سیلو و کارخانه و جاده و از این قبیل - بلکه مهمتر از اینها عبارت است از بروز استعدادهای جوانان کشور و رسیدن به این معنا که باید برای علم تلاش کنند؛ و تلاش می‌کنند و به مناطقی دسترسی پیدا می‌کنند که مزده‌بخش است؛ نشان‌دهنده این است که این ملت در راه علم و فناوری حرکت کرده است و پیش می‌رود.^۳

۱۲. حسابگری در تنظیم و ابلاغ چشم‌انداز

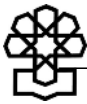
روی این برنامه چشم‌انداز بیست‌ساله خیلی کار شد ... این برنامه چشم‌انداز برنامه‌ای واقعی است؛ یعنی کاملاً حساب شده تعیین و ابلاغ شده است و در تنظیم آن هم همان دستگاه‌های عظیم دولتی و مجمع تشخیص و ... به ما کمک کردند.^۴

۱. همان.

۲. همان.

۳. همان.

۴. بیانات در دیدار استادان و دانشجویان قزوین، ۱۳۸۲/۰۹/۲۶.



۱۳. حرکت به سمت چشم‌انداز و نقش مهم جوانان در آن

برنامه چشم‌انداز بیست‌ساله، به فضل پروردگار سند حرکت برنامه‌ریزی شده دولت و مجلس شورای اسلامی و ملت ایران است. من می‌خواهم به شما جوانان بگویم که شما در تحقق این چشم‌انداز می‌توانید نقش‌های بسیار کارآمدی را ایفا کنید. همین حرف‌هایی که این جوانان عزیز گفتند؛ همین خواسته‌هایی که استادان و رؤسای دانشگاه‌ها مطرح کردند، جزو مطالبی است که تأمین‌کننده مقدمه‌های برنامه چشم‌انداز بیست‌ساله است. ما باید به سمت این برنامه پیش برویم.^۱

۱۴. تأمین و تضمین شرف، آبرو، مصونیت و امنیت در سایه چشم‌انداز

چشم‌انداز بالای قله است، جاده آسفالت‌ه نیست که انسان پایش را روی گاز بگذارد و به آنجا برسد؛ نه. حرکت کردن، عزم داشتن، فشار به خود آوردن و جریان سریع و سالم خون و تغذیه آن در رگ‌های این کالبد بزرگ، که اسمش ملت ایران است و حرکت به سمت قله را لازم دارد. وقتی آنجا رسیدیم، دیگر بالای قله‌ایم. رسیدن به بالای قله برای یک ملت هم شرف و آبروست، هم مصونیت و امنیت. آنوقت دیگر هیچ‌کس نمی‌تواند به ملت ایران تعرض و گستاخی کند و جلو منافعش را بگیرد. همچنین این کار الگویی برای دنیای اسلام، بلکه وسیع‌تر از دنیای اسلام، خواهد شد و این تلاش لازم دارد.^۲

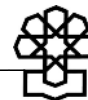
۱۵. تحقق چشم‌انداز در گرو حرکت و تلاش همگانی

برنامه چهارم - که علی‌القاعده با تغییرات مختصری در مجلس تصویب خواهد شد - و چشم‌اندازی که این برنامه متکی به آن است و در مسیر رسیدن به آن چشم‌انداز، این برنامه تنظیم شده است، ایجاب می‌کند که استان‌ها هرکدام یک مسئولیت جدی، فوری و بی‌وقفه برای تحقق این برنامه احساس کنند. البته به زبان می‌شود گفت که بله، همین‌طور است؛ منتها در عمل، بسیار دشوار و تلاش طلب است. دشوار که می‌گوییم، به معنای نشدنی نیست؛ یعنی بالاخره حرکت می‌خواهد، همت می‌خواهد، چشم‌پوشی از خیلی چیزها می‌خواهد، تا انسان حرکت کند و این محقق شود. به‌نظرم من در قزوین در یک سخنرانی این نکته را گفتم که در موقع تنظیم چشم‌انداز بیست‌ساله، براساس محاسبه، این‌طور فهمیده شد که این چشم‌انداز قابل تحقق است؛ مشروط بر اینکه ما حرکت و تلاش کنیم و مجموعه راه بیافتد.^۳

۱. همان.

۲. همان.

۳. بیانات در دیدار استانداران سراسر کشور، ۲۲/۱۰/۱۳۸۲.



۱۶. چشم‌انداز روشن

من بارها گفته‌ام راه را اگرچه ناهموار، اما روشن و مستقیم و پیمودنی می‌بینم ... در انگیزه و قوت حرکت‌مان هیچ کمبودی وجود ندارد؛ بنابراین هیچ دلیلی ندارد که ما نتوانیم در این راه دشوار و ناهموار و احياناً پیچ‌درپیچ پیش برویم و به قله برسیم. چشم‌انداز بسیار روشن است و افق روشنی در مقابل ما قرار دارد. البته گاهی متأسفانه می‌شنوم که بعضی از مسئولان در گوشه و کنار کشور حرف‌های حاکی از یأس خود می‌زنند. به‌نظر من اگر کسی چنین فکر کند، خیلی کوتاه‌بینی و کوتاه‌نظری است. نه؛ ارکان نظام، مستحکم است؛ استعداد درونی و ظرفیت نظام، بسیار بالاست؛ قدرت موجود، هم در ارکان نظام و هم در پشتیبان آن ارکان - که مردم هستند - بسیار بالاست.^۱

۱۷. چشم‌انداز؛ جاده‌ای مستحکم به سمت آینده‌ای روشن

چشم‌انداز بیست‌ساله‌ای تصویب و به دستگاه‌ها ابلاغ شده است که حقیقتاً جاده بسیار مستحکمی به سمت یک آینده روشن، زیر پای ملت و مسئولان باز می‌کند. اولین دوره چهارساله به سمت آن چشم‌انداز، به‌وسیله این مجلس باید طی شود و اولین حرکت را این نمایندگان باید انجام دهند که اهمیت دارد.^۲

۱۸. توجه به هدایت الهی، دینی و روحانی در وصول قطعی به اهداف چشم‌انداز

ما امروز در چشم‌انداز بیست‌ساله گفته‌ایم که ۲۰ سال دیگر کشور ما از لحاظ پیشرفت مادی، پیشرفت سیاسی و از لحاظ معنوی و فرهنگی باید به این نقطه برسد. با تلاش و مجاهدتی که پشت سر این گذاشته شود، رسیدن به اینها قطعی است؛ هیچ تردیدی در آن نیست؛ منتها ... این حرکت می‌تواند همراه با هدایت الهی و هدایت دینی و هدایت روحانیت باشد؛ می‌تواند بدون آن باشد. اگر بدون آن باشد، ما در ذیل جدول کشورهای پیشرفته دنیا خواهیم بود.^۳

۱۹. اهمیت توجه و دقت در چشم‌انداز

دنبال آرمان‌های حقیقی در قالب و لباس عملی آن بگردید. نباید دنبال ایدئال‌هایی بود که عملی و اجرایی نیستند، نباید به کم قانع شد و از آن آرمان‌ها دور ماند. آنچه همواره باید مورد نظر باشد،

۱. همان.

۲. بیانات در دیدار طلاب و اساتید مدرسه علمیه آیة‌الله مجتهدی، ۱۳۸۳/۰۳/۲۱.

۳. همان.



چشم‌انداز بیست‌ساله است؛ این چشم‌انداز خیلی مهم است و من به شما عرض کنم؛ به شهادت افرادی که کارشناس و متخصص این کار هستند، این چشم‌انداز کاملاً عملی است؛ یعنی به هیچ وجه در آن، بلندپروازی‌های بیهوده و بی‌پشتوانه وجود ندارد. درست نگاه کنید، دقت کنید و چشم‌انداز بیست‌ساله را بخوانید.^۱

۲۰. محوریت اسلام در چشم‌انداز

ما ملت ایران با این قانون اساسی جامع و با این ارکان نظام - اگر خوب کار کنند و درست کار کنند - می‌توانیم در ظرف ۲۰ سال کشور خود را به نقطه اوج و قله‌ای که در این چشم‌انداز تصویر شده، برسانیم. سیاست‌ها را در نظر داشته باشید. سیاست‌ها براساس این چشم‌انداز تنظیم شده است. قانون‌ها باید با سیاست‌ها هماهنگ باشد؛ یعنی در دل سیاست‌ها جا بگیرد و به سمت این چشم‌انداز حرکت کند. آن چشم‌انداز هم بر پایه اسلام است. باید همه وقت و همت و شغل را مصروف همین اهداف کرد و درواقع ذوب در این اهداف شد.^۲

۲۱. استفاده از ظرفیت‌های موجود برای رفع موانع تحقق چشم‌انداز

آنچه برای ملت عزیز ما ... و برای مسئولان و برای شخص بنده مهم است، این است که ما از این ظرفیت عظیم انسانی و از این ظرفیت بزرگ طبیعی برای آینده کشور، برای توسعه کشور و برای رفع مشکلات امروز چشم‌انداز آینده کشور چگونه استفاده کنیم.^۳

۲۲. یافتن راه وصول به آینده مطلوب از طریق چشم‌انداز

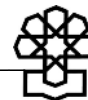
امید به بهبود اوضاع و اصلاح حقیقی در این کشور از گذشته بیشتر است. در یک سال گذشته سند چشم‌انداز بیست‌ساله کشور تنظیم شده است؛ سندهای استانی هر استان جداگانه تنظیم شده است؛ برنامه چهارم مورد توجه و دقت همه‌جانبه قرار گرفته است؛ مجلس هفتم آمادگی خود را برای حرکت به سمت سازندگی کشور اعلام کرده است؛ بنابراین امیدها برای رفع اشکالات، از گذشته بیشتر است. باید ببینیم راه رسیدن به این آینده چیست.^۴

۱. بیانات در دیدار نمایندگان هفتمین دوره مجلس شورای اسلامی، ۱۳۸۳/۰۳/۲۷.

۲. همان.

۳. بیانات در اجتماع بزرگ مردم همدان، ۱۳۸۳/۰۴/۱۵.

۴. همان.



۲۳. وظیفه مسئولان و مردم در رسیدن به چشم‌انداز (ممکن و در دسترس)

من اعتقاد راسخ دارم که آنچه در شأن ملت ایران است و چشم‌انداز آینده ما را تشکیل می‌دهد، یک چیز ممکن و در دسترس است؛ به شرط اینکه ما به شرایط آن عمل کنیم. هم مسئولان وظیفه دارند، هم مردم وظیفه دارند؛ هم وظایف اختصاصی دارند، هم وظایف مشترک دارند. این تلاش همه‌جانبه و عمومی دارای سه ضلع اساسی است: یک ضلع عبارت است از همت و تلاش مسئولان کشور؛ یک ضلع عبارت است از همکاری و شرکت مردم در بخش‌هایی که وظیفه اساسی آنهاست و ضلع سوم عبارت است از ایجاد مناسبات صحیح اقتصادی و اجتماعی در کشور، که این، هم برعهده مسئولان و هم برعهده مردم است.^۱

۲۴. دست‌یافتنی بودن اهداف چشم‌انداز

این چشم‌انداز بیست‌ساله که به‌عنوان سند ملی و تاریخی برای کشور ما تنظیم شده، توصیه می‌کند شما جوان‌ها آن را بگیرید و بخوانید. این چشم‌انداز با نظر کارشناسان مسائل اقتصادی، سیاسی و اجتماعی تنظیم شده و دست‌یافتنی است؛ می‌شود به این چشم‌انداز رسید.^۲

۲۵. برنامه‌ریزی و تلاش خستگی‌ناپذیر؛ لازمه تحقق چشم‌انداز

اگر این چشم‌انداز تحقق پیدا کند، بخش مهمی از خواسته‌های ما ... تحقق پیدا کرده است؛ اما تلاش و کار می‌خواهد. دو چیز را باید در نظر داشت: یکی، به فکر کار و تلاش بودن و خسته نشدن از آن، که انسان بایستی این میل و اراده به تلاش را در خود زنده نگه دارد؛ به‌خصوص شما جوان‌ها که مطلقاً نباید بگذارید میل به تلاش و کار در شما ضعیف شود. دوم، پیدا کردن نقطه‌ای است که شما باید در آنجا کار کنید.^۳

ملت ایران به‌عنوان یک ملت و یک مجموعه، تا قبل از پیروزی انقلاب اسلامی فرصت و مهلت این را نیافت که برای خود چشم‌اندازی تعریف کند؛ آن چشم‌انداز را انتخاب کند؛ برای آن چشم‌انداز برنامه‌ریزی کند و به‌سوی آن چشم‌انداز حرکت کند. تا چشم‌انداز را برای خود تعریف نکنیم، هیچ کار درستی صورت نخواهد گرفت - هم‌اکنون روزمرگی است - بعد از آنکه تعریف کردیم، اگر برنامه‌ریزی نکنیم، کار بی‌برنامه به سامان نخواهد رسید. بعد از آنکه برنامه‌ریزی کردیم، اگر همت

۱. همان.

۲. بیانات در دیدار اعضای بسیج و پرسنل اداره کل اطلاعات استان همدان، ۱۳۸۳/۰۴/۱۶.

۳. همان.



نکنیم، حرکت نکنیم، ذهن و عضلات و جسم خود را به تعب نیااندازیم و راه نیافتیم، به مقصد نخواهیم رسید؛ اینها لازم است.^۱

۲۶. امکان بالای تحقق چشم‌انداز در زمان مقرر

بنده به‌عنوان یک مسئول - که آماج اولین دشمنی‌های دشمن هستم - و به‌عنوان کسی که اطلاعاتش از کشور وسیع است؛ یعنی هم از امکانات، هم از تهدیدها و هم از دشمنی‌های دشمنان باخبر است؛ وقتی نگاه می‌کنم، می‌بینم می‌توانیم. این استنباط، احساساتی نیست؛ بررسی شده و محاسبه شده است. ما می‌توانیم سند چشم‌انداز بیست‌ساله را - که چند ماه قبل تصویب و به دستگاه‌ها ابلاغ شد - در طول این مدت تحقق ببخشیم؛ این کارشناسی شده و بررسی شده است.^۲

۲۷. کارشناسی و حسابگری در تدوین چشم‌انداز

شما جوان‌های عزیز این سند چشم‌انداز را مطالعه کنید. اگر کسی دقت نکند، ممکن است خیال کند افرادی نشسته‌اند و انشا نوشته‌اند؛ ولی نه، بدانید انشا نیست. کلمه کلمه این چشم‌انداز - با تأکید می‌گویم - محاسبه شده است. اینکه ما گفتیم در ۲۰ سال آینده می‌خواهیم کشور اول منطقه در این خصوصیات باشیم و این شاخص‌ها را داشته باشیم - که در سند دو صفحه چشم‌انداز ذکر شده - کلمه کلمه اینها بررسی و محاسبه و کارشناسی شده است. ما می‌توانیم؛ منتها این توانستن شروطی دارد.^۳

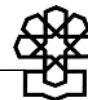
۲۸. اهمیت برنامه‌ریزی و نقشه راه در تحقق چشم‌انداز

ما معتقدیم این چشم‌انداز، تحقق‌یافتنی است؛ اما باید برنامه‌ریزی و راه حرکت را پیدا کرد. کسی هم که عامل و مباشر این کار است، نسل جوان است. اینکه می‌گویم ما می‌توانیم، یک تحلیل اسلامی قرآنی دقیق دارد. ما در اسلام و در تعبیرات دینی چیزی داریم به نام تقدیر، چیزی داریم به نام قضا، که روی هم گفته می‌شود قضا و قدر. ما به قضا و قدر اعتقاد داریم؛ هم قدر حق است، هم قضا حق است. بعضی‌ها خیال می‌کنند آدم اگر معتقد به قضا و قدر شد، نمی‌تواند اراده و قدرت انتخاب انسان را مؤثر بداند؛ این همان بد فهمیدن معنای قضا و قدر است. نخیر، ما کاملاً به قضا و قدر و حق انتخاب

۱. بیانات در دیدار جوانان، اساتید، معلمان و دانشجویان دانشگاه‌های استان همدان، ۱۳۸۳/۰۴/۱۷.

۲. همان.

۳. همان.



انسان معتقدیم؛ اینها مکمل یکدیگرند. من در چند جمله، این را برای شما تبیین می‌کنم.^۱

۲۹. جلوگیری از ایجاد التهاب و اغتشاش در سیاست‌های کلی (مندرج در چشم‌انداز)

فعالیت‌های کاری ما با ابتکارها و دیدگاه‌های نو و نیروهای پرنشاط و نوبه‌نو تغییر پیدا کند، لیکن سیاست‌های کلی‌مان نباید دچار التهاب و اغتشاش شود؛ یعنی خط سیاسی مستمری که در سند «چشم‌انداز» دیده شده، باید ادامه پیدا کند.^۲

۳۰. مشاهده پیشرفت در سایه برنامه‌ریزی چشم‌انداز محور

اعتقاد این است که باید برنامه‌ریزی کرد و چشم‌انداز درست کرد و آماده شد برای حرکتی که اهدافش اینهاست. این اهداف ممکن است در طول ۱۰ سال تحقق پیدا کند؛ هیچ مانعی ندارد. برای این کار، ۱۰ سال، زمان زیادی نیست؛ مثل چشم به‌هم‌زدنی می‌گذرد. گاهی انسان در مدت ۱۰ سال، ۸ سال یا ۵ سال، تلاش و فعالیت لازم و برنامه‌ریزی شده را انجام نداده؛ بعد وقتی به اواخر دوره می‌رسد، می‌بیند دستش خالی است. اگر برنامه‌ریزی شود، انسان پیشرفت را به چشم خودش مشاهده می‌کند؛ مثل رویش یک درخت.^۳

۳۱. علم‌محوری در تدوین و اجرای چشم‌انداز

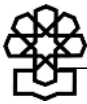
افق کار در کشور، بسیار خوب است؛ استعدادها خوب است؛ امکانات موجود کشور، قابل قبول است؛ این امکانات را می‌شود افزایش داد. دستگاه‌های مسئول دولتی و اجرایی علاقه‌مندند به علم اهمیت بدهند و این را قبول کرده‌اند که علم، محور توسعه حقیقی برای کشور است. ما بدون علم نمی‌توانیم به جایی برسیم؛ هم در سند چشم‌انداز بیست‌ساله این آمده، هم در مذاکراتی که حول و حوش این مسئله وجود دارد، این معنا به وضوح برای همه تبیین شده است. همت لازم است؛ هم در دستگاه‌های مدیریتی، هم در شما اساتید محترم و کسانی که بالمباشره مسئولید.^۴

۱. همان.

۲. بیانات در دیدار با رئیس‌جمهور و اعضای هیئت دولت، ۱۳۸۳/۰۶/۰۴.

۳. بیانات در دیدار رئیس و مدیران سازمان صداوسیما، ۱۳۸۳/۰۹/۱۱.

۴. بیانات در دیدار اساتید دانشگاه‌ها، ۱۳۸۳/۰۹/۲۶.



۳۲. نقش دانشگاهیان در اجرا و ارزیابی چشم‌انداز

این سند، یک سند کارشناسی شده است. هرکس از کارشناسان اقتصادی وابسته به بخش‌های مختلف راجع به این سند اظهار نظر کرده، ستایش‌آمیز اظهار نظر کرده است. در خارج هم ما بازتابش را در مذاکرات سیاسی، در اسناد سیاسی و در انطباق‌های سیاسی در ذهن مخاطبان، یافته‌ایم. جا دارد روی این سند کار کنید. در این سند، بخش‌هایی مربوط به دانشگاه‌هاست.^۱

جا دارد روی بخش‌های مختلف این سند تحقیق شود؛ پروژه‌های تحقیقی و علمی از این سند استخراج شود؛ بعد با پیشرفت کار در ظرف ۱ سال، ۲ سال، مقایسه شود. بالاخره ۲۰ سال را که با یک قدم نمی‌شود برداشت؛ حرکت بیست‌ساله را در ۲۰ سال می‌شود انجام داد؛ البته اگر خوب انجام بگیرد. بنابراین بعد از ۱ سال یا ۲ سال باید معلوم شود که ما در این بخش پیش رفته‌ایم یا نرفته‌ایم. این کار اساتید و دانشگاه‌هاست که بنشینند روی این سند کار کنند؛ موانع را بسنجند؛ مسئولان دولتی و مسئولان کشور را کمک و راهنمایی کنند تا موانع برداشته شود. این، یکی از کارهای بسیار مهم است.^۲

۳۳. محوریت اسلام انقلابی و ایران اسلامی در چشم‌انداز

در پیشانی این چشم‌انداز، این‌طوری می‌آید که «ایران کشوری است توسعه‌یافته»، تا می‌رسد به اینجا: «با هویت اسلامی و انقلابی و الهام‌بخش در جهان اسلام». معلوم می‌شود خواب آشفته‌ای که در دل آنها امید به وجود آورده بود، خواب بی‌تعبیری است. یعنی همه برنامه‌های پنج‌ساله‌ای که از سال ۱۳۸۴ شروع خواهد شد و براساس سند چشم‌انداز بیست‌ساله خواهد بود، باید در این خط و در این جهت باشد؛ همه باید اسلام انقلابی و ایران اسلامی را به معنای واقعی کلمه دنبال کنند و در جهان اسلام الهام‌بخش باشند.^۳

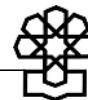
۳۴. شکست مقابله آمریکایی‌ها با ایران چشم‌انداز محور

امروز در سرتاسر دنیای اسلام، جمهوری اسلامی مطرح است؛ علت هم این است که بر سر حرف و شعار اصلی خود - که اسلام است - ایستاده است. آمریکایی‌ها وقتی سند چشم‌انداز منتشر می‌شود و می‌بینند چشم‌انداز بیست‌ساله عبارت است از پدید آمدن یک کشور پیشرفته طراز اول در منطقه

۱. بیانات در دیدار وزیر علوم و رؤسای دانشگاه‌ها، ۱۳۸۳/۱۰/۱۷.

۲. همان.

۳. بیانات در دیدار اعضای مجلس خبرگان رهبری، ۱۳۸۳/۱۲/۲۷.



از لحاظ فناوری و دانش، با جهت‌گیری و باطن و روح اسلامی و انقلابی و اثرگذار و الهام‌بخش در دنیای اسلام، درصدد مقابله برمی‌آیند. البته اینها نمی‌توانند با اسلام مقابله کنند.^۱

۳۵. مسئولیت عظیم قوای سه‌گانه در قبال چشم‌انداز

از امسال برنامه‌های پنج‌ساله براساس چشم‌انداز بیست‌ساله تنظیم خواهد شد؛ بودجه‌ها بر آن اساس نوشته خواهد شد و تلاش مسئولان در این رویکرد قرار خواهد گرفت. بنابراین امسال، سال دو آغاز بسیار مهم است؛ هم مسئله انتخابات و هم شروع سند چشم‌انداز بیست‌ساله. آنچه اهمیت دارد، این است که مسئولان به وظایف خود با چشم مسئولانه نگاه کنند و قوای سه‌گانه آنچه را که سند چشم‌انداز بیست‌ساله برعهده آنها گذاشته است، بار مسئولیت عظیمی برای آینده کشور بدانند.^۲

۳۶. اهمیت سال‌های اول در چشم‌انداز

اگرچه مسئولیت‌ها در دوران بیست‌ساله، دوره‌های کوتاه‌مدت و چهارساله است، لیکن هرکدام از این حلقه‌های چهارساله، تشکیل‌دهنده زنجیره بسیار مهم و تعیین‌کننده سرنوشت کشور در ۲۰ سال آینده خواهد بود. به‌خصوص در سال‌های اول لازم است زیرساخت‌های این چشم‌انداز مهم و سازه‌ها و سازوکارهای آن، آن‌چنان تنظیم و چیده شود که بتوان براساس آن، این بنای مستحکم را بالا برد و ان‌شاءالله برای آینده کشور و ملت جاده همواری را برای پیشرفت فراهم کرد.^۳

۳۷. توانایی کشور در تدوین سند چشم‌انداز

امروز کشور ما به حول و قوه الهی به این توانایی و قدرت رسیده است که بتواند آینده بیست‌ساله ایران را طراحی کند و چشم‌انداز روشنی برای این مدت در جهت اهداف والا و حقوق طبیعی و شایسته این ملت ترسیم کند. این مدت بیست‌ساله، یعنی چهار برنامه پنج‌ساله.^۴

۱. همان.

۲. بیانات در آغاز سال جدید، ۱۳۸۴/۰۱/۰۱.

۳. همان.

۴. بیانات در صحن جامع رضوی، ۱۳۸۴/۰۱/۰۱.



۳۸. نقش ریاست‌جمهوری در تحقق چشم‌انداز

یک انسان قوی، باکفایت، دارای نشاط و شادابی و شوق به‌کار و احساس مسئولیت خواهد توانست حرکت بیست‌ساله به‌سمت چشم‌انداز را ... با قوت و قدرت آغاز کند. مدیری که در واقع واردکننده کشور در یک دوره جدید و در یک حرکت تازه به‌سمت همان چیزهایی است که ملت ایران به آن احتیاج دارد.^۱

۳۹. برنامه‌های پنج‌ساله توسعه و چشم‌انداز

سند چشم‌انداز بیست‌ساله کشور ... یک کار اساسی و مهم است؛ افق آینده کشور را برای آحاد مردم روشن و مشخص می‌کند. در ضمن اجرای چند برنامه، این چشم‌انداز باید تحقق پیدا کند. امسال همچنین سال شروع برنامه چهارم است، که باید بتواند سند چشم‌انداز را ۵ سال جلو ببرد و از لحاظ زمانبندی، آن را به اهداف خود در طول این ۵ سال برساند. اینها اهمیت این سال‌ها را برای ما معنا می‌کند.^۲

۴۰. نقش انگیزش دینی و ایمان در تحقق چشم‌انداز

اگر ما می‌خواهیم این کشور پیشرفت صنعتی کند، پیشرفت مادی کند، پیشرفت فرهنگی کند، رتبه اول منطقه را - همان‌طور که در سند چشم‌انداز آمده - حائز شود، این در سایه انگیزش دینی و ایمان امکانپذیر است. وقتی ایمان بود، انسان دنبال ایمان حرکت می‌کند و با همه سختی‌ها هم می‌سازد.^۳

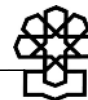
۴۱. نقش اسلام، ایمان و وحدت کلمه در تحقق چشم‌انداز

کشور ما می‌تواند ملتی بزرگ‌تر از آمار کنونی ملت ما را هم اداره کند؛ می‌تواند خود را در سطح بالایی از پیشرفت و توسعه در میان ملت‌های عالم قرار دهد و همچنان که در سند چشم‌انداز بیست‌ساله اعلام شده است، می‌تواند از جهات مختلف رتبه اول را در منطقه حائز شود. اینها توانایی‌های ملت ماست؛ اینها را ملت ما به برکت وحدت کلمه، به برکت پرچم برافراشته اسلام و به برکت ایمان عمیقی که در دل‌های شماسست، تاکنون به‌دست آورده است و باز هم می‌تواند پیش برود

۱. همان.

۲. بیانات در اجتماع بزرگ مردم کرمان، ۱۳۸۴/۰۲/۱۱.

۳. همان.



و به چشم‌انداز زیبا و شایسته ملت ایران دست پیدا کند.^۱

۴۲. دستیابی به اهداف چشم‌انداز با توکل بر خدا و تکیه بر مردم

دولت محترم و خدمتگزار با برنامه‌ریزی صحیح، به همان کیفیتی که در سند چشم‌انداز بیست‌ساله تصویب شده و سیاست‌هایی که اعلام شده است - که جهت این سیاست‌ها هم عدالت، رفاه عمومی و توسعه علمی و فنی و همه‌جانبه و عدالت‌محور است - در این جهت حرکت کند. دستیابی به این اهداف والا، دور از دسترس نیست. با تلاش، با توکل به خدا، با تکیه به مردم، با استفاده از نیروهای بانشاطی که در جامعه جوان ما بحمدالله فراوانند، می‌توان به این هدف‌ها دست یافت.^۲

۴۳. تجلی اهداف انقلاب اسلامی در سند چشم‌انداز

باید همواره متوجه این حقیقت بود که کارهای شما اگرچه انواع مختلفی دارد، اما همه آنها درحقیقت یک کار است؛ مظهرش هم هیئت وزیران است که دور هم جمع می‌شوید. هدایت‌کننده و به تعبیری ... هماهنگی ایجاد می‌کند تا بشود این کار واحد بزرگ را انجام داد و آن کار واحد بزرگ عبارت است از پیشرفت و ارتقای کشور به سمت و سوی اهدافی که برای خودمان ترسیم کرده‌ایم، که همان اهداف انقلاب اسلامی است و ریزتر شده، آنچه در سند چشم‌انداز بیست‌ساله تبیین شده است.^۳

۴۴. ملاحظه و محاسبه همه‌جانبه در تدوین سند چشم‌انداز

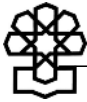
من مکرر گفتم، الان هم دارم به شما جوان‌های عزیز می‌گویم؛ سند چشم‌انداز یک انشای مدرسه‌ای نبوده که کسی بنشیند بنویسد؛ یک آرزوی محض و آرزوی خام هم نبوده؛ اینها چیزهایی است که با ملاحظه و محاسبه همه جهات روی کاغذ آمده و معنایش این است که این شدنی است. اینکه ما گفتیم در ظرف ۲۰ سال باید رتبه بالا را در منطقه، در علم و در اقتصاد داشته باشیم، با محاسبه همه جوانب قضیه نوشته و تنظیم شده؛ و این شدنی است.^۴

۱. بیانات در اجتماع بزرگ مردم رفسنجان، ۱۳۸۴/۰۲/۱۸.

۲. بیانات در مراسم تنفیذ حکم ریاست‌جمهوری دکتر محمود احمدی‌نژاد، ۱۳۸۴/۰۵/۱۲.

۳. بیانات در دیدار اعضای هیئت دولت، ۱۳۸۴/۰۶/۰۸.

۴. بیانات در دیدار جمعی از دانشجویان و نخبگان سراسر کشور، ۱۳۸۴/۰۷/۰۳.



۴۵. احساس افتخار در افق چشم‌انداز

حرکت امروز کشور، حرکت مبارکی است؛ حرکت سرشار از امید و نگاه به آینده. کاری که امروز دستگاه‌های مختلف می‌کنند، چه در این بخش - بخش کشاورزی - چه در بخش‌های دیگر، باید یک قاعده محکمی باشد که بتوانند بعد از ۲۰ سال - وقتی دوران سند چشم‌انداز بیست‌ساله تمام شد - احساس افتخار کنند و بگویند ما بودیم که این تدابیر را اندیشیدیم و امروز کشور بعد از گذشت ۲۰ سال، به این رشد و اعتلا رسیده است؛ که می‌رسیم ان‌شاءالله.^۱

۴۶. اهمیت انگیزه و انسجام در چشم‌انداز

هرچه ما در طول زمان ضربه و کتک و توسری خورده‌ایم، به خاطر این است که همین همت، این انگیزه و این نگاه به چشم‌انداز دوردست و تصمیم بر پیمودن این راه، در سرها و دل‌های مجموعه‌های کارآمد و به‌هم پیوسته وجود نداشته است؛ اگر هم متفرقاتی بوده، در یک جمع منسجم، ما این را نداشته‌ایم. لذا همین‌طور همیشه درخشش‌هایی داشته‌ایم و سقوط‌هایی؛ اما کار پیش نرفته است. جمع منسجم و پرانگیزه، یک دستاورد بزرگ است.^۲

۴۷. ضرورت حرکت در چارچوب سند چشم‌انداز

حتماً اهداف اساسی نظام و دولت، یعنی سند چشم‌انداز و برنامه پنج‌ساله را که مصوب است، در برنامه‌های خودتان در نظر بگیرید و اینها حتماً در برنامه‌های شما دیده بشود؛ در چارچوب آنها حرکت کنید.^۳

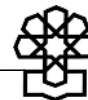
۴۸. توجه به چشم‌انداز در تمام برنامه‌ریزی‌ها

در همه برنامه‌ریزی‌ها، سند چشم‌انداز در نظر باشد و این را در همه سطوح ملاحظه کنند. ثبات در برنامه‌ریزی، شرط موفقیت است. اگر ثبات در برنامه‌ریزی و استمرار در جهت درست نباشد - که البته این حرکت در طول راه تصحیح هم خواهد شد، لیکن جهت‌گیری یکی است و استمرار دارد -

۱. بیانات در دیدار کشاورزان، ۱۳۸۴/۱۰/۱۴.

۲. بیانات در دیدار اساتید و دانشجویان دانشگاه امام صادق (ع)، ۱۳۸۴/۱۰/۲۹.

۳. بیانات در دیدار استانداران سراسر کشور، ۱۳۸۴/۱۲/۰۸.



سازندگی و پیشرفت کشور به نتیجه نخواهد رسید.^۱

۴۹. سند چشم‌انداز؛ برنامه بلندمدت کلی عام

۲۰ سال را در نظر بگیرید. هر سال ما یک برنامه داریم - برنامه یک‌ساله که با بودجه به مجلس داده می‌شود - که اگر بنا باشد جهت‌گیری منظم نباشد، امکان دارد تناقض در این برنامه‌ها، اصلاً کارهایی را هم که انجام می‌گیرد، خنثی کند. ما برنامه‌های پنج‌ساله درست کرده‌ایم - در همه دنیا معمول است - اما اگر برنامه پنج‌ساله امروز در جهت مقابل برنامه پنج‌ساله دیروز یا در جهت مقابل برنامه پنج‌ساله فردا باشد، این کارها همدیگر را از بین خواهد برد و اصلاح هرگز صورت نخواهد گرفت؛ چون فعالیت‌ها همدیگر را خنثی می‌کنند و نتیجه، ضایع شدن سرمایه‌های ملی است. ما برای اینکه این اتفاق نیافتد، برنامه بلندمدت کلی عام را به‌عنوان سند چشم‌انداز تهیه کردیم.^۲

۵۰. ضرورت همسویی و هم‌راستایی برنامه‌های میان‌مدت و کوتاه‌مدت با سند چشم‌انداز

این، برنامه کلی بیست‌ساله است. برنامه‌ها زیر این سقف باید شکل بگیرند؛ برنامه‌های پنج‌ساله در این جهت باید حرکت کنند. هر دولتی سر کار می‌آید، این جهت را حفظ کند؛ آنوقت برنامه‌ها می‌شوند مکمل هم. البته دولت‌ها همه یک‌جور نیستند؛ بعضی‌ها کند کار می‌کنند، بعضی‌ها تند کار می‌کنند، بعضی‌ها همه نیرویشان را به صحنه می‌آورند، بعضی‌ها آن‌جور نیستند، بعضی ممکن است اشتباهات بکنند، بعضی نکنند؛ اینها همه‌اش قابل اصلاح است؛ ولی جهت‌گیری باید یکی باشد. بنابراین در همه برنامه‌ریزی‌ها این را هم ملاحظه کنید.^۳

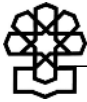
۵۱. توجه دستورالعمل‌گونه به سند چشم‌انداز

حالا حکومت، حکومتی است لایق، باکفایت؛ ملت، ملتی است بیدار؛ نخبگان، نخبگانی هستند میدان‌دار و صحنه‌گردان؛ حالا می‌خواهیم جبران کنیم. خب، یک وقت سند چشم‌انداز را به‌عنوان یک سند شناسنامه افتخار در جیب می‌گذاریم و گاهی به سر و دست می‌گیریم، یک وقت هست نه، سند چشم‌انداز را به‌عنوان

۱. بیانات در دیدار مسئولان اقتصادی و دست‌اندرکاران اجرای اصل چهارم قانون اساسی، ۱۳۸۵/۱۱/۲۰.

۲. بیانات در دیدار رئیس‌جمهور، مسئولان و کارگزاران نظام، ۱۳۸۶/۰۴/۰۹.

۳. همان.



یک دستورالعمل به حساب می‌آوریم و برای جزء جزء آن، راهکار پیدا می‌کنیم.^۱

۵۲. اهمیت نقشه جامع علمی در تحقق چشم‌انداز

ما اگر بخواهیم سند چشم‌انداز تحقق پیدا کند و آن مرجعیت علمی که برای کشور پیش‌بینی شده، به‌وجود بیاید و عملی بشود، ناچاریم که این کارها را انجام بدهیم، که مهمترینش تهیه نقشه جامع علمی است. این یعنی یک گام مهم، یک دروازه مهم به سوی اجرایی کردن اهداف و شعارهایی است که مطرح شده و امروز بحمدالله در محیط‌های علمی به‌صورت یک گفتمان درآمده است.^۲

۵۳. لزوم توجه مسئولان به الزامات اجرایی تحقق چشم‌انداز

اگر ما بخواهیم الهام‌بخش باشیم، در منطقه مرجع علمی باشیم، این راهکار دارد. راهکارش را در سند چشم‌انداز ما نباید معین کنیم، مسئولان در منطقه اجرا باید اینها را مشخص کنند؛ اصرار ما این است. ما می‌خواهیم این کار در زمینه مسائل علم و پژوهش به‌صورت درست، به‌صورت خوب و کامل انجام بگیرد. علت این اهتمام و این انگیزش این است.^۳

۵۴. توجه به الزامات تحقق چشم‌انداز در محیط پویا و رقابتی

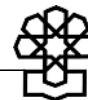
ما آن دونده‌ای هستیم که باید برسیم به خط پایان؛ باید برسیم به خط برد. دائم باید بدویم. اینجا شما روی پلاکارد نوشته‌اید در سال ۱۴۰۴ ایران کشوری است توسعه‌یافته. دنباله چشم‌انداز این است که از کشورهای دیگر در منطقه باید از لحاظ فناوری و چه و چه و چه جلوتر باشد. شما خیال می‌کنید کشورهای دیگر همین‌طور ایستاده‌اند که ما جلو برویم، آنها حرکت نکنند؟ آنها هم دارند حرکت می‌کنند. مسابقه دوندگی است، مسابقه دو است. اگر وسط راه همت من و شما سست شود، اگر امیدمان کم شود، اگر خیال کنیم که آقا فایده‌ای ندارد، نمی‌رسیم. من از این بیمناکم.^۴

۱. بیانات در دیدار اساتید و رؤسای دانشگاه‌ها، ۱۳۸۶/۰۷/۰۹.

۲. همان.

۳. همان.

۴. بیانات در دیدار دانشجویان دانشگاه‌های استان یزد، ۱۳۸۶/۱۰/۱۳.



۵۵. احیای تمدن اسلامی در سایه تحقق چشم‌انداز

چشم‌انداز حرکت ملت ایران با این زمینه‌ای که مشاهده می‌کنید، چشم‌انداز بسیار روشنی است؛ هم میراث گذشته ما، هم موجودی استعداد بسیار ارزنده ما، هم همت و انگیزه‌ای که در بیانات دوستان این جلسه به‌طور واضح این انگیزه و این اهتمام احساس می‌شود و هم گرایش دینی و خدایی در این حرکت، همه در مجموع یک ثروت عظیم ملی است برای ما. همه اینها به ما نوید می‌دهد که ما ان‌شاءالله خواهیم توانست تمدن اسلامی متعلق به ملت ایران را برای این دوره و برای امت اسلامی در این زمان بار دیگر سر دست بیاوریم و الگویی را برای حرکت امت اسلامی ان‌شاءالله ارائه بدهیم.^۱

۵۶. چشم‌انداز؛ سند واقعی و نقشه راه حقیقی

نقشه راه، سند چشم‌انداز است. سند چشم‌انداز را هیچ نایستی مورد غفلت قرار داد. این حقیقتاً یک سند واقعی و یک نقشه راه حقیقی است.^۲

۵۷. اهمیت نظارت و ارزیابی در چشم‌انداز

باید دستگاه‌های نظارتی خودتان را محاسبه کنید. حالا دیگران ممکن است نظارت بکنند، ممکن است نکنند؛ ممکن است نظارتشان درست باشد، ممکن است ناقص باشد؛ اما در درون خود مجموعه قوه مجریه - که نقشش در رسیدن به اهداف چشم‌انداز، بسیار حساس است - دستگاه‌های نظارتی را فعال کنید، بعد سازوکارهای نظارتی را به‌کار بیاورید تا ببینیم برنامه‌ها و سیاست‌ها چقدر جلو رفته؛ یعنی این‌جور نباشد که سال دهم سند چشم‌انداز، نگاه کنیم و ببینیم پیشرفتی پیدا نکرده‌ایم؛ نه، بایستی اینها را مرتباً رصد کنید که معلوم شود چقدر پیش رفته‌ایم و چقدر به آن اهداف نزدیک شده‌ایم و چقدر زمینه‌ها فراهم شده است.^۳

۱. بیانات در دیدار صدها تن از نخبگان و فرهیختگان استان فارس، ۱۳۸۷/۰۲/۱۷.

۲. بیانات در دیدار رئیس‌جمهور و اعضای هیئت دولت، ۱۳۸۷/۰۶/۰۲.

۳. همان.



۵۸. فقدان نگرش غربی در چشم‌انداز

سند چشم‌انداز هم مطلقاً یک قطعه‌ای از نگاه‌های غربی نیست. ما جهت را عوض کرده‌ایم. ببینید، یک نکته‌ای که شما جوان‌ها خوب است به آن توجه کنید، این است که خیلی از چیزها هست که قالب آن ایرادی ندارد، اما جهتش اشکال دارد؛ ما در اسلام هم از این قبیل چیزها داشتیم.^۱

۵۹. سند چشم‌انداز؛ سندی بسیار معتبر و مهم

امروز بحمدالله جمهوری اسلامی این فرصت را پیدا کرده است که بر روی طرح‌های بلندمدت برای رفع کمبودها و نقیصه‌ها و تخریب‌های دوران‌های گذشته برنامه‌ریزی کند. چشم‌انداز بیست‌ساله یک سند بسیار معتبر و مهم است که مسئولان کشور - چه در قوه مجریه، چه در قوه مقننه - و در بخش‌های مختلف موظف شده‌اند گام‌به‌گام این سند چشم‌انداز را تعقیب کنند و به آن اهداف نزدیک شوند.^۲

۶۰. سند چشم‌انداز؛ مهمترین سند بالادستی پس از قانون اساسی

جهت‌گیری‌های برنامه‌ای و کاری دولت را با شاخص سند چشم‌انداز بسنجید. این سند چشم‌انداز چیز مهمی است؛ این را دستکم نباید گرفت. شاید بتوان گفت که بعد از قانون اساسی، ما هیچ سندی را در کشور به این اهمیت نداریم. یک نگاه کلان و بلندمدت است.^۳

۶۱. تأثیر سنجش دقیق میزان پیشرفت در اهداف چشم‌انداز

سند چشم‌انداز مهم است. نگاه کنید ببینید الان چهار سال از سند چشم‌انداز گذشته، یعنی ما ۱۶ سال به پایان این چشم‌انداز داریم. چقدر پیش رفته‌ایم؟ یک ادعا این است که از ۴ سال بیشتر پیش رفته‌ایم؛ یک ادعا این است که نه، کمتر پیش رفته‌ایم؛ نصف این ۴ سال پیش رفته‌ایم. اینها باید درست سنجیده بشود؛ درست باید ملاحظه بشود.^۴

۱. بیانات در دیدار نخبگان جوان دانشگاهی، ۱۳۸۷/۰۶/۰۵.

۲. بیانات در دیدار مردم مریوان، ۱۳۸۸/۰۲/۲۶.

۳. بیانات در دیدار اعضای هیئت دولت، ۱۳۸۸/۰۶/۱۸.

۴. همان.



۶۲. زمانبندی برنامه‌ها برای حصول به اهداف چشم‌انداز

در این سند چشم‌انداز، آینده‌ای در نظر گرفته شده که برای ملت ایران این آینده لازم و شایسته است. اگر به آن آینده نرسیم، عقب می‌مانیم. آنوقت باید هم بدانیم که همین‌طور که ما داریم به سمت آن هدف حرکت می‌کنیم، اطراف ما هم همه ثابت نیستند؛ آنها هم دارند حرکت می‌کنند. باید سرعت را تنظیم کنیم، زمانبندی‌های برنامه‌ها را تنظیم کنیم؛ جوری این سرعت را تنظیم کنیم که بتوانیم واقعاً به هدف چشم‌انداز برسیم؛ یعنی این دولت در سهم خود کار درست خودش را انجام داده باشد.^۱

۶۳. نقاط امید و قوت سند چشم‌انداز

ما یک سند چشم‌انداز داریم که تا سال ۱۴۰۴، مشخص کرده که خط ما از لحاظ پیشرفت‌های کشوری و مادی کجاست؛ خیلی چیز مهمی است. معلوم کردیم که به کجا باید برسیم و از چه طریقی باید حرکت بکنیم. اینها عوامل امید است، اینها نقطه‌های قوت است.^۲

۶۴. سند چشم‌انداز، یکی از امکانات باارزش نظام

چشم‌انداز روشنی تعیین شده است - یعنی سند چشم‌انداز بیست‌ساله جمهوری اسلامی - این سند باارزشی است. دولت‌هایی که پشت سر یکدیگر با انتخاب مردم بر سر کار می‌آیند، می‌توانند براساس این سند چشم‌انداز، اهداف را مشخص کنند؛ هرکدام بخشی از کار را بروند و دنباله کار را به دولت بعدی بسپارند. وجود سند چشم‌انداز، یکی از امکانات باارزش نظام جمهوری اسلامی است.^۳

۶۵. اهمیت بالای اهداف سند چشم‌انداز

من توصیه مؤکد دارم به همکاری دستگاه‌های سه‌گانه و قوای سه‌گانه، تا بتوانیم ان‌شاءالله چشم‌انداز را تأمین کنیم. اهداف چشم‌انداز، اهداف خیلی مهمی است. البته اگر همت مضاعف کنید، از آن اهداف، جلوتر هم می‌روید؛ این ممکن است و هیچ استبعاد هم ندارد.^۴

۱. همان.

۲. بیانات در دیدار اعضای مجلس خبرگان رهبری، ۱۳۸۸/۰۷/۰۲.

۳. بیانات در جمع زائران و مجاوران حرم مطهر رضوی، ۱۳۸۹/۰۱/۰۱.

۴. بیانات در دیدار جمعی از مسئولان نظام جمهوری اسلامی، ۱۳۸۹/۰۱/۱۶.



۶۶. توجه به اصل همت مضاعف و کار مضاعف برای تحقق چشم‌انداز

الان مشاهده می‌کنیم که ما از زمانبندی فرضی در مورد اهداف چشم‌انداز، در بعضی از بخش‌ها جلو هم هستیم. ممکن است در بعضی از بخش‌ها هم یک خرده عقب باشیم، اما در بعضی از بخش‌ها حتماً طبق آن زمانبندی فرضی که انسان در ذهن دارد، جلو هم هستیم و مشکلی نداریم. می‌توان از آن اهداف جلوتر هم برویم. احتیاج به این معنا هست که ما بتوانیم جلوتر برویم. احتیاج بتوانیم حرکت کنیم، تلاش کنیم. پس همت مضاعف لازم است.^۱

۶۷. ضرورت نگاه متفکران به چشم‌انداز

امروز کشور ما و ملت ما بعد از گذراندن سه دهه از بزرگ‌ترین حادثه‌ای که بعد از ورود اسلام در کشور اتفاق افتاده است - یعنی قیام نظام اسلامی، که این بزرگ‌ترین حادثه است - و دنیای اسلام را متوجه کرد و نه فقط در منطقه، بلکه در معادلات سیاسی جهان تأثیر گذاشته است و بحمدالله ملت در این ۳۰ سال پیشرفت‌های زیادی هم در بخش‌های مختلف کرده است، امروز جا دارد متفکران ملت به چشم‌انداز آینده نگاه کنند و ببینند چه می‌خواهند، چه می‌خواهند بکنند.^۲

۶۸. ضرورت توجه کامل به سند چشم‌انداز

سند چشم‌انداز، نقشه راه بیست‌ساله کشور است که با دقت و با توجه به واقعیات تنظیم شده و باید در همه شرایط مورد توجه کامل باشد.^۳

۶۹. بررسی میزان تحقق اهداف چشم‌انداز متناسب با دوره‌های مختلف زمانی

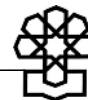
باید مسیری را که در این مدت پیموده شده مورد بررسی جدی قرار دهیم و به‌گونه‌ای عمل کنیم که متناسب با دوره‌های مختلف زمانی، اهداف سند چشم‌انداز محقق شود.^۴

۱. همان.

۲. بیانات در دیدار گروه کثیری از معلمان سراسر کشور، ۱۳۸۹/۰۲/۱۵.

۳. بیانات در دیدار رئیس‌جمهور و هیئت دولت، ۱۳۸۹/۰۶/۰۸.

۴. همان.



۷۰. ضرورت پایش و ارزیابی مستمر میزان تحقق چشم‌انداز

اگر بی‌توجه به این سند بسیار مهم، ۱۰ سال جلو برویم طبعاً در مدت باقی‌مانده امکان تحقق اهداف چشم‌انداز، دیگر وجود نخواهد داشت. بنابراین باید دولت افرادی را مأمور کند که عاقلانه با تدبیر و تدبیر، به این سؤال اساسی پاسخ دهند که آیا پیشرفت در سند چشم‌انداز متناسب با زمان طی شده بوده است یا نه؟^۱



شماره مسلسل: ۱۰۴۶۸

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: چشم‌انداز ایران ۱۴۰۴ در اندیشه رهبری (اهمیت، ضرورت و راهبردها)

نام دفتر: معاونت پژوهشی

تهیه و تدوین: عبدالرضا فاضلی

ناظر علمی: —

متقاضی: معاون پژوهشی

ویراستار تخصصی: —

ویراستار ادبی: —

واژه‌های کلیدی:

۱. چشم‌انداز

۲. اندیشه رهبری

۳. برنامه‌ریزی

۴. پیاده‌سازی

۵. اجرا، ارزیابی و کنترل چشم‌انداز

۶. الزامات و راهبردها

تاریخ انتشار: ۱۳۸۹/۸/۱۱